

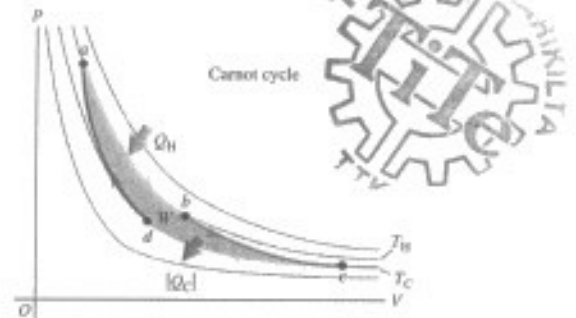
Välikoetehtävät 1-5, tenttitehtävät 3-7. Molemmat 1-7.

Merkitse vastauspaperiisi oletko valinnut välikokeen, tentin vai molemmat. huomaa vakiot ja kaavat kääntöpuolella!

1. Uimahyppääjä hyppää lankulta kädet ja jalat ojennettuina, jolloin hänen hitausmomenttinsa on 18 kgm^2 . Kun hän menee kerälle, hänen hitausmomenttinsa pienenee arvoon 3.6 kgm^2 . Kun hän on kerällä, hän tekee kaksi kokonaista pyörähdystä 1.0s:n aikana. (a) Mikä on kerällä olevan uimahyppääjän kulmanopeus? (b) Mikä on tällöin hänen kulmaliikemääränsä (eli pyörimismääränsä)? Entä pyörimisen liike-energia? (c) Uimahyppääjään ei vaikuta mitään merkittävää ulkoista väntömomenttia. Jos hän ei olisi mennyt kerälle, olisiko hänellä sama kulmaliikemäärä, liike-energia tai molemmat? Ellei hän olisi mennyt kerälle, montako kierrosta hän olisi pyörähtänyt 1.0s:n aikana?

2. Kuvassa on esitetty kiertoprosessi, joka kuvaa erään lämpökoneen toimintaa. Oletetaan, että systeemi ottaa kierroksen aikana lämpöä määrän $Q_H = 2880 \text{ J}$ vakioämpötilassa $T_H = 500 \text{ K}$ ja luovuttaa lämpöä määrän $Q_C = 2016 \text{ J}$ lämpötilassa $T_C = 350 \text{ K}$.

(a) Mikä on systeemin ottama nettolämpö kierroksen aikana? Mikä on systeemin tekemä työ? (b) Mikä on hyötysuhde? (c) Paljonko systeemin entropia muuttuu lämpötilassa T_H , lämpötilassa T_L ja koko kierroksen aikana?

Tehtävä 2.

3. Mallinna (kaljua ja parratonta) päätä pallona, jonka säde on 0.12 m . Oleta myös, että sen emissiviteetti on $e = 1$. (a) Jos ihon pintalämpötila on 30° C , millä teholla pää säteilee lämpösäteilyä? (b) Jos kyseinen pää säteilee bussikatoksen alla pakkasessa, ja ympäristön lämpötila on -20° C , millä nettoteholla pää menettää lämpöenergiaa?

4. Hiilidioksidin CO_2 ominaislämpökapasiteetti vakioilavuudessa on $C_V = 28.46 \text{ J/(mol} \cdot \text{K)}$.

(a) Montako energiavapausastetta tämän perusteella hiilidioksidimolekyylillä on? (b) Oleta, että CO_2 on ideaalikaasu. Laske ominaislämpökapasiteetti vakioaineessa ja adiabaattivakio.

Yksi litra hiilidioksidia pääsee laajenemaan adiabaattisesti paineesta $p_1 = 10 \text{ atm}$ tilavuuteen 10 l . Mikä on kaasun paine p_2 laajenemisen jälkeen. Jos alussa kaasun lämpötila oli $T_1 = 300 \text{ K}$, mikä on sen lämpötila T_2 laajenemisen jälkeen?

5. Tarkastele kahta liukumatta vierivää kappaletta kaltevilla tasolla. Voit kirjoittaa hitausmomentin muotoon $I = cMR^2$, missä M on kappaleen massa ja R on sen säde. Vakio c on kappaleen muotoon liittyvä suure.

(a) Osoita, että liukumatta vierivälle kappaleelle voidaan kirjoittaa kineettinen energia muotoon

$$K = \frac{1}{2} Mv^2(1 + c).$$

(b) Jos kappale lähtee liikkeelle korkeudelta h , mikä on sen nopeuden lauseke korkeudella 0 (ks. kuva)?

(c) Kumpi kappale vierii nopeammin umpinainen pallo vai umpinainen kiekko? Perustele.

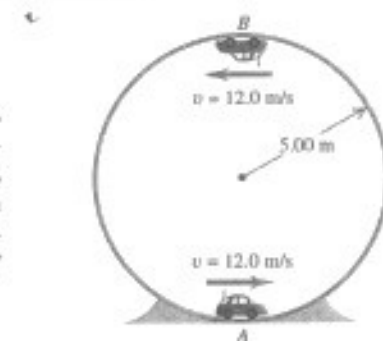
Tehtävä 5.

tenttitehtävät

6. Näennäinen paino. Opiskelija, jonka massa on 56.0 kg seisoo vaajan päällä hississä. (a) Mikä on opiskelijan paino, kun hissi on paikallaan?

(a) Kun hissi lähtee liikkeelle, vaaka näyttää lukemaa 45.9 kg . Mikä on vastaava paino? Mikä on hissien kiihtyvyys (itseisarvo ja suunta)? (b) Mikä on kiihtyvyys, kun lukema on 68.3 kg ? (c) Mitä on tapahtumassa, jos lukema on 0.0 kg ? Piirrä vapaakappalekuva opiskelijasta hississä.

7. Kauko-ohjattu auto ($m = 1.60\text{ kg}$), ajaa vakiovauhdilla ($v = 12.0\text{ m/s}$) pystysuoraa ympyrää metallisen sylinterin sisällä (säde 5.00 m). (a) Mikä on auton keskeiskiihtyvyys? (b) Mikä on sylinterin seinien autoon kohdistama voima kohdassa A eli kehän pohjalla ja kohdassa B eli kehän huipulla? (c) Mikä on auton kulmanopeus sylinterin keskipisteen suhteen ja kierrosaika? Ks. oheinen kuva.

Tehtävä 7.

Kaavoja, joita saatat tarvita. Osa niistä toimii vain erikoistapauksissa, eivätkä siis ole yleispäteviä.

Umpinaisen pallon hitausmomentti $I = \frac{2}{5}MR^2$,
 tangon hitausmomentti keskipisteen suhteen $I = \frac{1}{2}ML^2$.
 Umpinaisen sylinterin hitausmomentti $I = \frac{1}{2}MR^2$.
 Onton sylinterin hitausmomentti $I = MR^2$.

Ympyrän pinta-ala $A = \pi R^2$, pallon pinta-ala $A = 4\pi R^2$, Maapallon säde $R = 6.38 \times 10^6\text{ m}$, maapallon massa $M = 5.97 \times 10^{24}\text{ kg}$.

$1\text{ atm} = 1.01 \times 10^5\text{ Pa}$, $g = 9.80\text{ m/s}^2$, $G = 6.67 \times 10^{-11}\text{ Nm}^2/\text{kg}^2$,

$0^\circ\text{C} = 273\text{ K}$, $\sigma = 5.67 \cdot 10^{-8}\text{ W/m}^2$, $k = 1.381 \cdot 10^{-23}\text{ J/K}$, $R = 8.315\text{ J/(K} \cdot \text{mol)}$, $N_A = 6.022 \cdot 10^{23}\text{ kpl/mol}$.

$\mathbf{v} = \frac{dx}{dt}$, $\mathbf{a} = \frac{dv}{dt}$, $x = x_0 + \int_0^t v dt$, $v = v_0 + \int_0^t a dt$, $x = x_0 + v_0 t + \frac{1}{2}at^2$, $v = v_0 + at$, $a_{\text{rad}} = \frac{v^2}{R}$, $v = \frac{2\pi R}{T}$,
 $\mathbf{p} = m\mathbf{v}$, $\mathbf{J} = \Delta\mathbf{p}$, $\sum \mathbf{F} = m\mathbf{a}$, $\sum \mathbf{F} = \frac{d\mathbf{p}}{dt}$, $\mathbf{F}_{ab} = -\mathbf{F}_{ba}$, $K = \frac{1}{2}mv^2$, $W = \mathbf{F} \cdot \Delta\mathbf{s}$, $W = \int_1^2 \mathbf{F} \cdot d\mathbf{l} = -\Delta U$,
 $W_{\text{tot}} = \Delta K$, $J = F_{\text{ave}}\Delta t$, $\mathbf{J} = \int_{t_1}^{t_2} \mathbf{F} dt$, $K = \frac{1}{2}I\omega^2$, $\mathbf{L} = \mathbf{r} \times \mathbf{p}$, $\vec{\tau} = \mathbf{r} \times \mathbf{F}$, $\tau = I\alpha$,
 $\mathbf{P} = \mathbf{p}_1 + \mathbf{p}_2$

$$v_{ax} = \frac{m_a - m_b}{m_a + m_b} v_x, v_{bx} = \frac{2m_a}{m_a + m_b} v_x.$$

$$F_g = G \frac{m_1 m_2}{r^2}, U_g = -G \frac{m_1 m_2}{r},$$

$H = A\sigma T^4$, $dQ = mc dT = nC dT$, $Q = mL_{f,c}$, $dW = p dV$, $dS = dQ/T$, $S = k \ln \omega$, $pV^\gamma = \text{vakio}$,
 $TV^{\gamma-1} = \text{vakio}$, $\gamma = C_p/C_V$, $C_V = \frac{v}{2}R$, $C_p = C_V + R$, $pV = nRT$, $dU = nC_V dT$.